

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"א כסלו תשפ"א | דף היומי בבלי: פסחים טז | דף הכולל: שבת קכג.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תקל"ז עד סעיף ג'.
מוסר: אהבת חסד - ודע עוד דבפוסקים' עד פרק כ"ב.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הדאגה עד שער הכעס 'ואמר החכם'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

זה סיפור מלפני 55 שנה, אבל רק עכשיו התברר מה באמת קרה שם | באתי להתרים את העו"ד, והוא אומר לי: "אל תוסיף מילה, גרמת לי צמרמורת" | לא להאמין: מי היתה הכלה שהגביר התחייב לכסות את כל הוצאות נישואיה? | 2034

הסיפור היומי

"אני אממן את הוצאות שני הצדדים, גם של הכלה וגם של החתן!", הודיע הגביר. העסקן לא האמין למשמע אוזניו. זה היה נראה יותר כמו חלום. ואז הגיע משפט המחץ שהותיר אותו המום לגמרי...

מיודענו איש-החסד שנחשף לכל הפרטים קלט שבאמת מדובר בסיפור לא פשוט - אך כיצד יש בידו לסייע? הרי גם הוא לא עוסק בדרך-כלל ב'גיוס משאבים'.
אך רגע לפני שפטר את האיש לשלום, הבזיק לו בראש שם של גביר אחד: "בדיוק אתמול פגשתי אותו. במסגרת פעילותי אני מתנדב במקום שמעניק חבילות נדוניה לחתנים וכלות - מצעים, שמיכות פוך, כריות, מגבות ועוד דברי טקסטיל כהנה וכהנה. ניסיתי לעניין את הגביר שהוא בתרומת חבילות מסוג זה לחתנים וכלות. עכשיו שאתה מגיע אלי עם הסיפור שלך, אולי אנסה לענין אותו במצווה הזו!"
אומר ועושה. פנה מיד לגביר ושיתף אותו במקרה המרגש שזה עתה נפל לפתחו. על-מנת להפעיל את רחמי הגביר הוא השתמש בלשון-לימודים כאשר חננו השם, אבל הגביר, עֶפְעֶס, נותר אדיש. לא שהוא בוחן כליות ולב ויודע מה הגביר מרגיש, אבל אם אתה מספר משהו לזולת והוא לא מגיב אפילו לא במילה, בהגה אחד, משמע שהוא אדיש לנושא...

"אולי אתה תוכל לעזור לי?"

האיש אליו הופנתה השאלה, הוא יהודי יקר המקדיש מזמנו למעשי-חסד, אך אלו נעשים במסגרת פעילות ממוסדת ומסודרת. הוא לא סוג של 'כולבוניק' שמתעסק עם כל התחומים יחדיו. אבל בגל זאת, לשמוע במה מדובר הוא בהחלט מוכן. א' - כי כאשר יהודי מדבר צריכים להקשיב לו. ב' - כי אולי בכל-זאת הוא יוכל לעזור!
אז הפונה מספר כך: "יש לי קרוב-משפחה שהתארס במזל-טוב ממש בזמן האחרון. זמן קצר בלבד עבר מאז האירוסין, ממש סיפור טרי... הוא בחור מבוגר אשר המתין שנים ארוכות לרגע המרגש הזה, וכעת נודע לי שהמצב הכלכלי של הוריו דחוק באופן לא רגיל (כאן פירט האיש דוגמאות מצערות להמחשת המצב, עליהן נדלג ברשותכם).
"אני לא רגיל במלאכה זו של 'גיוס משאבים'", הוא מוסיף, "אך אין לי כל היתר להתעלם מהמצוקה הזועקת. אין לי מושג למי לפנות, ואני שואל - 'אולי אתה תוכל לעזור לי?'"

אך הגביר המשיך מיד: "אתה יודע עם מי התארסה הכלה
הזו שעליה סיפרתי לך הרגע? היא התארסה עם החתן שעכשיו
התקשרת להשתדל עבורו!"...

בום! - - -

"אז מה קורה פה?", סיים הגביר, "אם בתיזמון כה מדויק
מגיעים דווקא אלי שני הצדדים יום אחרי יום, אז מסתבר
שהקב"ה רוצה שאממן לא רק את צד-הכלה, אלא גם את צד-
החתן. אם הוא רוצה - אני מסכים. קיבלת. אני לוקח על עצמי את
הוצאות שני הצדדים"...

בום! - - - בום! - - -

איש-החסד לא האמין למשמע אוזניו, זה היה נראה יותר כמו
חלום.

ואז הגיע משפט המחץ: "אתה יודע מי זו הכלה שביקרה
אצלנו אתמול? היא היתה נשואה בעבר לבן שלנו, שכבר נישא
והקים ב"ה בית בישראל!"

בום! - - - בום! - - - בום! - - -

מסכם איש החסד: "אם תשאלו אותי, המשפט האחרון גובר
על הכל. נדיבי-לב שתורמים כסף יש עדיין, לא אחד ולא שניים.
אבל משפחה שהותירה את כלתם לשעבר עם תחושה כל כך
טובה של 'הימיש', עד שהיא מסוגלת לנקוש על דלתם בשעת
הצורך - זו תופעה יחידה בעולם! המאור-פנים בו נוהגת משפחת
גביר יהודי זה, שווה בעיני יותר מהכל!!!"

(ע"פ 'איש לרעהו')

ניסה לגלגל את אותו סיפור מכיוון אחר, עד שהגיע למסקנה
הבלתי נמנעת שהוא סיים לספר את הסיפור. ועכשיו על הגביר
לומר אם יש בדעתו להיכנס לענין אם לאו.

משהשתרר שקט בקו אמר הגביר: "אוקיי. עכשיו אספר לך
את החצי השני של הסיפור!"
!!!???

"נכון שאתמול נפגשנו?" שואל הגביר.

"נכון", משיב איש-החסד, בעודו תוהה אם הוא נמצא בכלל
בעיצומה של חקירה אפידמיולוגית..."

"אז דקה אחרי שיצאת מכאן", ממשיך הגביר, "נכנסה לביתנו
אשה שהתגרשה בעבר, היא ביקשה לדבר עם אשתי וסיפרה
שהיא ברוך השם התארסה ועומדת להקים בית חדש בישראל.
אמנם, מאחר שהיא התגרשה לא מזמן ועדיין לא הספיקה
'להתאפס' אחרי הגירושין, לא מצאה עדיין עבודה, ממילא
פרנסתה לא מצוייה ואין בידיה מאומה. היא מתכננת שמחת
נישואין צנועה ופשוטה - ללא כל בזבז מיותר - אך עדיין, גם
למשימה צנועה זו דרושים לה כמה עשרות אלפי שקלים, כך
מספרת הכלה לרעיית."

"רעייתי ששיתפה אותי בסיפור הכואב שאלה האם נסכים
לעזור, וכמובן אמרתי לה: קיבלת!..."

חשש קל התגנב ללבו של איש-החסד: 'מדוע הגביר משתף
אותי במה שהתרחש אמש בביתו? האם הוא מתכוון להוכיח בכך
שאיננו מסוגל כעת לתרום עוד?'...

עניינא דיומא - חנוכה

במקום עבודתי יש חדר קבוע לתפילות מנחה וערבית - האם צריך להדליק שם נרות חנוכה?

מקבץ שאלות ותשובות בדיני חנוכה מתוך משנה ברורה עם ביאורים ומוספים מהדורת 'דרשו'

ומקום שאינו מקורה ואינו מוקף כולו במחיצות, אך הוא משמש
כמקום תפילה קבוע לרבים ככל בית-הכנסת, כמו הכותל המערבי,
דעת הגרי"ש אלישיב שמדליקים בו.

ובית-הכנסת שיש בו אולם מרכזי וחדרים קטנים יותר המכונים
'שטיבלאך' - דעת הגרי"ש אלישיב שיש להדליק באולם המרכזי
בברכה, וביתר החדרים ללא ברכה, וכך דעתו גם לענין 'עזרת'
נשים' שמתפללים בקביעות בימות החול, שידליקו בה ללא
ברכה; אולם לדעת הגר"נ קרליץ והגר"ח קניבסקי יש להדליק
בברכה בכל 'שטיבל' שמתפללים בו בקביעות ויש בו 'ספר-תורה'
לעצמו.

[שו"ע תרעא, ז; ביאורים ומוספים 'דרשו', 70]

האם מדליקים נרות חנוכה בשטיבלאך?

נוהגים להדליק נרות חנוכה בבית-הכנסת בברכה - משום
'פרסומי ניסא'. ובית-הכנסת שאין מתפללים בו בקביעות שתיים
מתוך שלש התפילות שבכל יום, דעת הגרי"ש אלישיב שאין
מדליקים בו, ולדעת הגר"נ קרליץ די בכך שמתפללים בו ערבית
בקביעות; וכן דעת הגר"ח קניבסקי שאם מתפללים בו ערבית
בקביעות מדליקים בו, ואף אם מתפללים בו בשבת ובמוצאי-
שבת בלבד, מדליקים בו בערב-שבת ובמוצאי-שבת.

ומקום עבודה וכדומה, שיש בו חדר המשמש באופן קבוע
לתפילות מנחה וערבית - דעת הגר"ח קניבסקי שמדליקים בו, אך
לדעת הגרי"ש אלישיב אין מדליקים אלא בבית-הכנסת של ממש;

מהי כמות השמן הנדרשת להדלקת הנרות?

את נרות החנוכה יש להדליק בכמות שמן (או שעווה וכדו') המספיקה עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים; ואף המדליקים לאחר צאת הכוכבים צריכים להדליק בכמות המספיקה לחצי שעה; וביאר הגר"ח קניבסקי, ששעה זו היא שעה 'זמנית' לפי אורך הלילות של ימי החנוכה (אשר אורכה לכל היותר 70 דקות). יש שכתב בשם הגר"ז סולוביצ'יק שמלשון הרמב"ם נראה שבמקומות בהם יש עוברים ושבים עד השעות המאוחרות של הלילה, חובה להדליק בכמות שמן המספיקה עד שהרחוב מתרוקן, וכן נראה מלשון הריטב"א; ויש שכתב בשם הגר"ז להיפך, אך בכל מקרה - הוא עצמו נהג להחמיר ולהדליק בכמות

המספיקה עד שהרחוב הסמוך לביתו התרוקן, וכך נהגו גם הגר"ש ז' אויערבך והגר"ש אלישיב, אך לדעתם אין הדבר חובה אלא הידור מצוה בלבד; וכן דעת הגר"נ קרליץ. וכן לדעת האור- לציון אין חובה להדליק בכמות המספיקה ליותר מחצי שעה, וכן כתב הגר"ח קניבסקי - שמנהג החזון איש היה לכבות את הנרות בכל לילה (למעט הלילה האחרון) חצי שעה לאחר הדלקתם. והמדליק בתוך ביתו, באופן שה'פרסומיניסא' הוא לבני הבית בלבד, דעת הגר"ש אלישיב שלכל הדעות אינו מחויב להדליק אלא בכמות המספיקה לחצי שעה; אולם, בכל-בו כתב בשם הרי"ף שראוי שהנרות ידלקו כל זמן שבני הבית נעורים.

[שו"ע תרעב, ב, ומשנ"ב ה; ביאורים ומוספים 'דרשו', 15-16]

על דא ועל הא

מדי שבת, חמש דקות לפני תום השיעור היה אדם אלמוני מתגנב חרש פנימה, נעמד באחת הפינות ומקשיב, ולאחר תפילת מנחה מסתלק כלעומת שבא. מעולם לא פצה את פיו, עד לאותה שבת...

חמש דקות שהן עולם מלא

רבי יעקב בייפוס שליט"א, אשר הוזמן לכבד את המעמד. הוא ריגש את הנוכחים בתיאור דמות מעניינת שהתגוררה בעיירה לפני עשרות שנים, אשר נמנתה על המתפללים בבית הכנסת 'שארית הפליטה'.

בית כנסת 'שארית הפליטה', כשמו כן הוא, ריכז אליו יהודים שנותרו לפליטה מן השואה האיומה וביקשו להתכנס בצוותא לתפילה. הם לא היו צריכים לדבר על מה שהם עברו. די היה להם לשתוק יחד. אף אחד אחר אינו יכול להבין שתיקה זו מלבדם. באותו בית כנסת שימש כגבאי מיועצו ר' יעקב פרל הי"ו, אשר פיקד ביד רמה על שיעור שבועי שנמסר בכל שבת לפני תפילת מנחה, על ידי הגר"י בייפוס שליט"א, במסכת אבות.

בכל שבת, חמש דקות לפני תום השיעור, סיפר הרב בייפוס, היתה דלת בית הכנסת נפתחת, ודמות גבוהה התגנבה חרש פנימה. הלה פסע עקב בצד אגודל אל שולי בית הכנסת והטה את אוזנו. דמותו התמירה היתה מעין ניגוד לארשת פניו המבוהלת. כך חזר על עצמו המחזה בכל שבת. מיד לאחר השיעור התקיימה במקום תפילת מנחה, בה התפלל התמיר המכונס בתוך עצמו, ואחר כך הסתלק כלעומת שבא. מעולם לא פצה את פיו, ולא יצר קשר עם מגיד השיעור.

עד לאותה שבת, בה נוצר ביניהם קשר לרגע אחד. באותה שבת, סיים הרב בייפוס את שיעורו ופנה לצאת מבית הכנסת. בעודו יורד במדרגות בית הכנסת, הגיע מולו אותו יהודי, מתנשף ומתאמץ. "הפסדתי, הפסדתי", הוא מלמל, ולא הגיב לנסיון ליצור עמו דו-שיח. וכך בעודו ממשיך לטפס במדרגות מלמל ושב

המעשה הנפלא שלפנינו סופר לפני כמה שנים בסעודת סיום מסכת מיוחדת במינה שערך אחד ממשתתפי שיעור הדף היומי הנמסר ע"י הרב שלמה מונק שליט"א.

עורך הסעודה, ר' יעקב פרל הי"ו, איש ציבור וחבר מועצה, הינו דמות מוכרת בקהילות הצפון ובמיוחד בקרב תושבי העיירה רכסים בה הוא מתגורר. הוא עבר בחייו דברים רבים, ולמרות זאת מצב רוחו המרומם והעיריני מעורר עליזות ושמחה גם בקרב סובביו. כבר בתחילת לימוד מסכת שבת במסגרת השיעור, הודיע ר' יעקב: "סיום המסכת שייך ליי". וכאשר סיימו את המסכת, היא אכן היתה שלו. הוא ערך סעודת סיום מפוארת, בפאר והדר ובטוב טעם, בהשתתפות עשרות בני משפחה, חברים ומכרים. "זו הסעודה המרגשת שחוויתי מימי", העיד לאחר מכן.

מה היה כל כך מיוחד בסיום הזה? היו לכך שתי סיבות. א' - היתה זו הפעם הראשונה בשמונים שנותיו לאיו"ט שר' יעקב זכה לסיים מסכת! והסיבה השנייה, אותה הופתעו לשמוע לראשונה משתתפי הסעודה המרגשת: היתה זו גם סעודת הודיה! ר' יעקב סיפר לנוכחים כי במהלך לימוד המסכת התעורר חשד למחלה בגופו, אך ברוך ה', לאחר בדיקות - הכל נמצא בסדר.

מגיד השיעור והמשתתפים השתאו לשמע הדברים, בהיזכרם כי חתן השמחה לא החסיר אף לא יום אחד במהלך התקופה. עתה קלטו כי עובדה זו כלל לא מובנת מאליה, ודרשה ממנו תעצומות נפש מיוחדות לנוכח הפחדים והחששות שליוו אותו מטבע הדברים באותם ימים.

ומכאן, לסיפור המיוחד שסופר במהלך הסעודה על ידי הגאון

ומלמל: "הפסדתי, הפסדתי".

שייכות לתורה. אותו יהודי, ככל הנראה לא מסוגל היה לקבוע השתתפות בשיעור לזמן העולה על חמש דקות, אך כאשר החמיץ את קביעותו זו, נתכרכמו פניו. 'הפסדתי, הפסדתי'. הוא הפסיד את כל עולמו. לא חמש דקות, אלא את קביעות התורה שלו, והפסד זה צרב את כל יום השבת שלו, ואת כל השבוע שאחריו, אשר ניזון מקביעות התורה לה היה מסוגל".

(מעובד מתוך מאמר בגיליון 'מאורות הדף היומי')

"יצאתי משם", סיפר הרב בייפוס, "וחשבתי לעצמי: הרי כל שבוע הוא מפסיד. הוא מגיע חמש דקות לפני הסוף ומפסיד את רוב רובו של השיעור. אם כן על מה חרה אפו שהפסיד את חמש הדקות הבודדות הללו? בסך הכל חמש דקות - 'הפסדתי'???"
"ברם, לאחר זמן מה הבשילה בקרבי ההכרה, כי כל אחד וקביעות התורה שלו - אך הקביעות היא הקובעת אם יש לך

קול העם

"קולות של ריתחא דאורייתא ב'חדר המלמדים' - זה דבר שהתלמידים לא ישכחו לעולם"

הרה"ח ר' אברהם ברנד, מחשובי המלמדים בת"ת 'עץ חיים' בביתר עילית, מספר על השיעור המיוחד ב'דף היומי בהלכה' שהוא זוכה למסור מדי יום לעמיתיו בת"ת, ועל סיום חלק ה' במשנ"ב שנחגג בשבוע שעבר במעמד מרגש

יעקב א. לוסיגמנו

אנחנו יושבים כאן כבר שלוש וחצי שנים ולא מחמיצים אפילו יום אחד של לימודים, לא בחופש ולא בתקופות מורכבות אחרות."

איך אתם מצליחים לעשות את זה בלוח הזמנים הצפוף של החיידר? הרי כולכם מלמדים, ואת ההפסקות הקצרות אתם צריכים לנצל כדי לאגור כח ולהתכונן לקראת השיעור הבא?

"זה באמת נושא שאני מאוד מקפיד עליו, לשמור על כך שהשיעור יהיה קצר, לא יותר מרבע שעה, ובדרך כלל השיעור נמשך עשר דקות. כמובן שלשם כך אני צריך לבוא מוכן היטב לשיעור, וזה רווח נוסף שאני מרוויח באופן אישי כאמור.

"בנוסף מדובר בשיעור שזוכה לתמיכה של ההנהלה, וזה אומר שיש לשיעור מקום של כבוד בסדר היום של החיידר. יש כל יום כיבוד בשפע, אנחנו חוגגים סיומים בסעודות ובנסיעות למקומות הקדושים ועוד, וכך בעצם ההשתתפות בשיעור היא מרכיב מאוד מאוד חשוב בחיי היום יום של החיידר.

"ויש דבר נוסף, שאולי לא היה היעד שאליו חתרנו כשהקמנו את השיעור - אבל לאחר מעשה מתברר שמדובר באקט חינוכי ממדרגה ראשונה. כשהתלמידים מציעים לחדר המלמדים ורואים את כל המלמדים שקועים בוויכוח סוער סביב השאלה מה בדיוק הנפקא מינא בין שיטות הראשונים והפוסקים שהובאו על ידי המשנה ברורה, ועד שאלות אקטואליות להלכה למעשה, הרי אין ערוך להשפעה החיובית שהם מקבלים מכך.

"את הריתחא דאורייתא הזאת שיש בחדר המלמדים, והקולות שלפעמים נשמעים גם בחוץ, במסדרון, התלמידים לא ישכחו לעולם. זאת הסיבה שהמנהל שלנו הרב מנחם שיינברגר שליט"א, מחזיק את השיעור הזה בעקביות, תומך ודואג לכיבוד וכו', כי זה באמת מועיל לא רק למלמדים עצמם אלא לכל האווירה בתלמוד התורה כולו!"

מי שלא השתתף בשבוע שעבר בסעודת המצוה שנערכה ברוב פאר והדר ב'חדר המלמדים' של תלמוד התורה 'עץ חיים' בביתר עילית לרגל סיום חלק ה' של המשנה ברורה - לא ראה שמחת סיום ימיו.

"האווירה היתה מיוחדת במינה", מספר לנו הרה"ח ר' אברהם ברנד, מלמד בחיידר ומי שמוסר את השיעור ב'דף היומי בהלכה' לחבריו המלמדים.

"זה לא הכרך הראשון של המשנה ברורה שאנחנו מסיימים. בסייעתא דשמיא אנו לומדים מתחילת חלק ב', כך שכבר היו לנו סיומים ב"ה, ובכל זאת, הפעם הסיום היה מיוחד במינו, וזאת לאור העובדה שלמרות המהמורות שניצבו בפנינו בתקופת הקורונה, זכינו ב"ה להתמיד בשיעור ולצלוח את כל הנסיונות. היו שבועות שבהם לא התקיימו לימודים, ובכל זאת המשכנו את השיעור דרך הטלפון, בתחילה בשיעורים מוקלטים שהקלטתי מראש וכל אחד האזין בזמנו הפנוי, ובהמשך בשיחות ועידה."

הכל התחיל במודעה אחת קטנה שנתלתה בחדר המלמדים של התלמוד-תורה. "אחד המלמדים החליט שהוא רוצה לפתוח שיעור, ותלה מודעה כדי לבדוק אם יש שותפים נוספים לרעיון", מספר הרב ברנד.

"התברר שהציבור מעוניין מאוד. כל המלמדים הגיבו בהתלהבות ולשמחתי ביקשו ממני למסור את השיעור, מה שמחייב אותי להכין ולהתכונן ולחזור על הנלמד וכך אני זוכה לדעת את ההלכה בצורה ברורה יותר.

"אף אחד לא חשב שזה יחזיק מעמד כל כך הרבה זמן", הוא מוסיף, "אבל אם מישהו מציע דבר טוב, כולם נענים ורוצים לקחת חלק בדבר הזה. וכך, בלי ששמנו לב סיימנו כרך ועוד כרך, וכך

גונבה לאוזנינו שמועה שהסיום הפעם באמת היה מיוחד במינו...

"אכן, התכנסנו כל המלמדים, והבאנו את המגיד שיעור המפורסם פה מפיק מרגליות שמוסר ומעביר יום יום בצחות לשונו את השיעורים בגמרא ובהלכה ע"י קו של ארגון 'דרשו' - הרה"ג ר' אפרים סגל שליט"א, אשר נשא בפנינו דברים על חשיבות הקביעת עיתים, וגודל החשיבות של לימוד ההלכה.

"כמו כן שמענו דברים נלהבים ונרגשים מאוד מפיו של המנהל הרוחני של הת"ת, הרה"ג ר' ברוך קוגלמן שליט"א, שהדגיש שמלמד שקובע עיתים לתורה הופך להיות מלמד יותר טוב, בלי קשר לשאלה מה הוא לומד ומה הוא מלמד. כי הלימוד של התורה על כל חלקיה משפיע על האישיות של האדם ובונה בצורה טובה יותר את כל הקומה הרוחנית שלו. ובפרט שהדבר גורם לשיח תורני בין המלמדים. הרבה פעמים מתעוררות שאלות

למעשה, המופנות לרבנים חשובים, והנושא הופך להיות שיח היום בין המלמדים.

"אכן היתה שמחה גדולה, ואנחנו עדיין שמחים ומאושרים על שזכינו לסיים את חלק ה' של המשנה ברורה, ועל כך שאנו זוכים ללמוד את חלק ו', ובסייעתא דשמיא אנחנו מקווים לסיים את כל ששת חלקי המשנה ברורה בצוותא חדא ובלימוד בחבורה מתוך אהבת רעים ודיבוק חברים.

"כאן באמת המקום להודות לארגון המפורסם 'דרשו' ובראשו הנשיא הדגול רבי דוד הופשטר שליט"א שדואגים שיהיו ספרי משנה ברורה מפוארים בהוספת ביאורים ומוספים מלאים בשאלות אקטואליות להלכה למעשה מפוסקי זמננו, וכן על הבחינות המתקיימות מידי חודש בחדשו שגם בהן משתתפים המלמדים החשובים. ברכותינו שיזכו להגדיל תורה ולאדירה עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן".

על דא ועל הא

**בזמנו אף אחד לא הבין מדוע קרה מה שקרה.
הלא הסבתא היתה צלולה בדעתה ולא היה חסר
לה כלום? רק כעת, לאחר חמישים וחמש שנה,
התגלה מדוע סיבבו מהשמים את המקרה הזה!**

מהמקרים שבהם הקב"ה מגלה את דרכי הנהגתו, יכולים ללמוד איך הכל מתנהל על ידו יתברך לפי חשבון מדויק היטב

מקצוע כדי לשחרר את ה'טראומה' הקשה שחוה, שהרי באותם ימים, לפני חמישים וחמש שנה, עולם הטיפול לא היה מוכר כל-כך. אי לכך, לקחוהו בלי אומר ובלי דברים לבית דודו, שם נשאר עד תום השבעה, אז החזירו אותו לביתו וכביכול חזר לשגרת חייו. רק לאחר שנים הרבה, בהיותו כבר אברך בעל משפחה, התעוררה אצלו הטראומה הקשה, ואז צפו בלבו רגשות קשים מנשוא שמקורם בסברא המוטעית שאיתה הוא חי שנים רבות, שכביכול סבתו מצאה את מותה משום שהוא עזב את ידה ולא שמר עליה.

מספר האיש, שכבר אז היה סבור שהוא מבין מדוע הביאו הקב"ה לידי כך, שכן מקרה זה דחף אותו ללמוד היטב את תורת הנפש, ודווקא מפני שהוא עצמו היה באותו מקום ויצא ממנו - עלתה הבנתו בתורת הנפש יותר משאר בני אדם העוסקים בתורה זו, והודות לכך עלה בידו מאז ואילך לעזור לאנשים רבים מספור שסבלו ממצוקות נפשיות ולהעלותם על דרך המלך.

אולם לפני כמה חדשים, בערב ראש השנה דהאי שתא, זכה להבנה חדשה ונפלאה מדוע זימן לו הקב"ה מצב קשה כזה. המשפחה ידעה מכבר שלאמו יש אח אחד שעבר את תלאות המלחמה וניצל ממתלעות הנאצים ימ"ש, אך לא היה ידוע מה הוא עושה ומה עלה בגורלו. כעת נודע, שמאז לפני יותר מחמשים וחמש שנה אחורנית כבר זנח אותו אח את דרך היהדות, ואפילו

סיפר הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א:

ראשיתו של הסיפור דלהלן היא לפני חמישים וחמש שנה, וסופו הטוב נודע רק עתה לפני חדשים ספורים. בעל המעשה, אשר מספר בעצמו דברים כהווייתו, הוא הרב שמעון ראסל הי"ו תושב ארה"ק יליד אנגליה.

היה זה בהיותו בן תשע. הוא יצא אז עם זקנתו, אם אמו, לטייל ברחוב, לא לפני שהוריו הזהירוהו להחזיק בידה היטב. הם הזהירוהו על כך מפני שרצו שהוא לא ילך לאיבוד, אך הוא חשב לתומו שהזהירוהו על כך מפני שרצו שהוא ישמור על הסבתא... טיילו להם הנכד והסבתא כשהם מחזיקים זה בידה של זו, עד ש... פתאום עזבה הסבתא לרגע אחד את ידו של הילד, פנתה לעבר הכביש המהיר ללא שום סיבה הנראית לעין, והתחילה לחצות את הכביש לבדה. לפתע הגיעה מכוננית במהירות מן הצד, התנגשה בה, והיא נספתה במקום.

הילד עמד והסתכל איך כל אנשי ההצלה מטפלים בסבתו, אך אף אחד לא שם לבו אליו. בטוחים היו כולם שהוא אחד מאלו שבאו לספק את סקרנותם. אף אחד לא קישר בינו לבין הזקנה שנמחצה על הכביש. רק כשהמקום התפנה לגמרי וראו אותו עומד לבדו, ניגשו אליו לשאול מי הוא, ואז נתברר שהוא נכד הזקנה ושהוא התלווה לה אל מותה.

אף אחד לא חשב אז שצריך לקחת אותו לטיפול אצל איש

שהתחתן עם גויה, וכשהתקשר לשאול על אודות מקום מגורה, אמרו לו שלפני דקות אחדות נספתה בתאונת דרכים.

הנה כי כן, זה מעשה אחד מיני אלפי אלפים שמתרחשים בכל יום, אלא שלפעמים הקב"ה רוצה שהחשבון יתגלה ולפעמים אינו רוצה שיתגלה. אך מאלו שמתגלים ברצונו יתברך, יכולים לראות איך כל אסון שנעשה הוא בהשגחת הבורא יתברך, ולא רק האסון עצמו, אלא גם מי שיעמוד אז מן הצד והאסון יותיר בו רושם - הכל הכל מתנהל על-ידי הקב"ה לפי חשבון מדוקדק היטב.

זהו הטעם שהצדיקים הכבירו כל-כך בגודל מעלת סיפור מעשיות הצדיקים וסיפורי אמונה והשגחה פרטית. כי מהלימוד הפשוט של ענייני הביטחון אין מוכרח שהאדם יבוא לידי התפעלות, והרי האדם זקוק בהכרח להתפעלות, שתגבר על הרגשות שיש לו מהמצב שאליו נקלע. לכן, כשאדם לומד את סוגיית הביטחון ויחד עם זאת שומע גם סיפורי אמונה והשגחה - אז נפשו מתפעלת והוא מגיע לתוצאה הרצויה. ואם בר דעת הוא, הוא תופס זאת בשתי ידיו ומקיש מכך גם לשאר המצבים שפוקדים אותו, וממילא הוא נעשה בעל בטחון אמיתי.

(גיליון 'הביניני')

התחתן אז עם גויה ר"ל. עוד נודע, שהתלבט אז במשך תקופה ארוכה אם לספר לאמו (הסבתא הנ"ל) על דבר נישואיו עם הגויה, או שלא לספר לה כדי שלא לצערה.

יום אחד - היה זה באותו יום מר ונמהר - הוא החליט להתעלם מחששותיו ולהודיע לאמו בדיוק רב את מה שעשה. הוא התקשר לשאול היכן היא מתגוררת, וענו לו: "לפני דקות אחדות אמך נפגעה על-ידי מכונית ושברה חיים לכל חי"...

נורא ואיום! בזמנו לא הבין אף אחד מדוע קרה מה שקרה, מדוע התפרצה הסבתא לכביש, הלא צלולה היתה בדעתה ולא היה חסר לה כלום. כעת לאחר חמישים וחמש שנה נודע הדבר! כעת נודע שמן השמים סובבו שהסבתא לא תשמע את הבשורה הרעה על דבר נישואי בנה עם הגויה.

והנה בדרך הטבע כמעט לא היה שייך שכל זה יתגלה, שהרי האח עצמו כבר שבק חיים לפני כמה שנים. אלא שבערב ראש השנה דהאי שתא, יצא בנו של אותו אח למסע חיפושים אחרי שורשי המשפחה, ובמסגרתו יצר קשר עם אחיינו של בעל המעשה. כששאל אותו האחיין הנ"ל מה הוא זוכר מאביו, ענה שאינו זוכר ממנו הרבה, רק זוכר שסיפר לו שרצה לספר לאמו

יומא דהילולא

תגלית היסטורית מרגשת בערב יום ההילולא: מסמכים שנמצאו בארכיון הממשלתי חשפו את מיקומו של ה'אלטע קלויז' - בית מדרשו הישן של המגיד ממעזריטש זי"ע בעיר רובנה שבאוקראינה

התברר כי בית הכנסת היחיד ששרד את השואה והקומוניזם, ברחוב שקולניה 39, בו מתפללים כיום יהודי רובנה - הוא-הוא בית המדרש בו התפלל המגיד הק' לפני שהשתקע במעזריטש

היחיד ששרד את אימי השואה והקומוניזם, ברחוב שקולניה 39, שבו מתפללים כיום יהודי רובנה - הוא למעשה ה'אלטע קלויז' - בית המדרש הישן ששימש את המגיד ותלמידיו. עד כה היו השערות בנושא, אך רק לאחרונה התברר כי מסמכים הנמצאים בידי הרשויות בעיר מאששים זאת.

הרב שניאורסאהן פועל במקום עם רעייתו ו-8 ילדיהם זה כ-17 שנים, ב"ה בהצלחה גדולה. "העיר רובנה ידועה ומפורסמת כעיר יהודית חשובה שבה שימש המגיד הק' ממעזריטש כמגיד מישרים לפני נשיאותו, וביתר שאת לאחר נשיאותו. ולמעשה רוב שנותיו כמנהיג עדה הוא התגורר כאן ברובנה.

"לאחרונה, תוך כדי עזרה ליהודים רבים לברר את יהדותם באמצעות מציאת מסמכים בארכיון הממשלתי, גילינו עובדה מרעישת: מסתבר שבית הכנסת שמשמש את הקהילה שלנו - הוא בדיוק אותו בית הכנסת ששימש את הרב המגיד ואת תלמידיו הקדושים, בהם אדמה"ז, רבי לוי יצחק מברדיטשוב, רבי מנחם מענדל הורודוקר, רבי אהרן מקרלין, ועוד צדיקים וקדושים זי"ע.

בשבת העל"ט פרשת וישלח, י"ט בכסלו, חל יום ההילולא ה-248 של הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע. למרות שהמגיד הק' מכונה על שם העיירה מעזריטש שבה השתקע בשנת ה'תק"ך - לאחר פטירת הבעל-שם-טוב - הרי שהוא ותלמידיו הקדושים התגוררו תקופה ארוכה בעיר רובנה (במכתביו מופיעה כראוונא) שבאוקראינה - מרחק של 40 קילומטרים ממעזריטש.

בין תלמידיו הבולטים של המגיד הק' נמנו הרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין, הרה"ק רבי מנחם מענדל מויטבסק, הרה"ק רבי מנחם נחום מצ'רנוביל, 'האחים הקדושים' הרה"ק רבי זושא מאניפולי והרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק, 'סנגורן של ישראל' הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב, הרה"ק רבי לייב שרה'ס, הרה"ק רבי שניאור זלמן מליאדי בעל התניא, ועוד, זכותם תגן עלינו.

בימים האחרונים, בהשגחה פרטית, עלה שליח חב"ד בעיר רובנא, הרב שניאור שניאורסאהן (דור עשירי לבעל התניא) על תגלית היסטורית דרמטית ומפתיעה: מתברר כי בית הכנסת

קדומה באחת ממבואות הבניין", מוסיף הרב שניאורסאהן. "על פי עדויות, זהו מקווה הטהרה שימש את תלמידי המגיד".

על פי הידוע, המגיד עצמו לא השתמש במקווה, בשל מצבו הבריאותי ועל פי הוראתו של הבעל-שם-טוב; והבעל-שם-טוב הורה לתלמידיו לכוון בטבילתם כדי להוציא את המגיד ידי חובה. בעקבות התגלית החליט הרב שניאורסאהן על שיחזור מאסיבי של בית הכנסת העתיק. "מאז שהגעתי לעיר, דאגנו כפי-יכולתנו לשיפוץ בית הכנסת כמה פעמים אך למרות זאת מצבו הגרוע מחייב שיפוץ נרחב, שמא יקרוס חלילה. הגג, החלונות והקירות מתפוררים ובחורף הקשה דולפים מהם מים ושלג ורוחות עזות. בית הכנסת הקדוש נמצא בסכנה מוחשית וזקוק להצלה מיידית".

(ע"פ ידיעה מאת יעקב אבוניץ, JDN)

"שלחנו את המסמכים לאנשי מקצוע כדי לוודא את אמתותם, ולאחר בדיקה מעמיקה וגילוי מסמכים נוספים, הוברר מעל לכל ספק שמבנה בית-הכנסת הוא אכן המבנה הנקרא 'אלטע קלויז' ששימש את הרב המגיד ממזריטש וככל הנקרא הוקם בשנת ה'תק"ך (1760), לפני 260 שנה.

"קשה לי לתאר במילים את ההתרגשות הרבה שמילאה אותי ואת העוסקים במלאכה כאשר הבנו את גודל התגלית", הוא מספר. "האדמו"ר הזקן מחב"ד העיד שהמופתים 'התגלגלו אצל המגיד מתחת לספסלים', אבל לא היה זמן להרים אותם... כל זה התרחש כאן בבית הכנסת! זה מקום שאפשר לחוש בו הוד וקדושה".

אבל הגילוי המרעיש הזה אינו היחיד. "מצאנו סימנים למקווה

קול העם

**באתי לעו"ד ואמרתי לו: אני לא רוצה לדבר אתך
עכשיו בענייני משפטים, באתי להתרים אותך לכולל.
התגובה שלו היתה מפתיעה. "גרמת לי צמרמורת"
- הוא אומר לי - "אל תוסיף שום מילה!"**

"הבן אדם יושב מולי ואומר לי: 'אל תוסיף עוד מילה! קיבלתי צמרמורת!'

"ואז הוא מספר לי כך:

"כל יום לפני השינה אני לומד קטע בספר 'מנורת המאור' (למהר"י אבוהב). בדיוק אתמול למדתי על גודל מעלת התורה והחזקת התורה, ובמקום קבלתי על עצמי שאתרום תרומה חשובה להחזקת תורה. אבל איך אני יודע למי לתרום? באים כל מיני אנשים, איך אני יודע? אמרתי: רבוננו של עולם, תשלח לי בן אדם, תפתח לי כתובת נכונה להחזקת תורה! - והנה עכשיו אתה מגיע לפה, ולך אני מאמין, התפרצת לדלת פתוחה! בא תגיד כמה אתה רוצה".

"נקבתי כמובן סכום גבוה, והוא אומר 'קיבלתי!' על המקום מילא טופס הוראת קבע. ובמקום התרים גם יהודי אחר שישב אצלו. אמר לו: 'בא תתרום גם אתה, פה זה מקום טוב!' וגם האיש ההוא מילא הוראת קבע".

רואים מהסיפור הזה בחוש כי הבא ליטהר מסייעים בידו. ה' מסבב כל הסיבות משביע לכל חי רצון ונותן לכל גויה וגויה די מחסורה. לגבאי הצדקה ההגון הוא ממציא את הנותן, ולמי שחפץ לתת הוא ממציא את הראוי לקבל.

(זרעה אמונה' - סיפורי השגחה מכלי ראשון;
לתגובות והערות: emunaosef18@gmail.com)

בימים אלו נערכת מכירה סינית ע"י רשת כוללים משגשגת בדרום הארץ. מדובר בכוללים המפורסמים בכלל סביבתם כחממה לתלמידי חכמים העמלים בתורה בטהרה, שעות על גבי שעות ללא הפסק, במגוון מקצועות התורה, עד כדי כך שישנם המפרכים גופם בנסיעה יום-יומית מערים לא קרובות כדי לזכות ללמוד שם, וכפי שסיפר לי בהזדמנות אברך חשוב ורציני שבא לא מזמן מעיה"ק ירושלים: "פה התחלתי ללמוד!" והדגשתו אמרה הכל...

אחד מהנציגים הרבים אשר לקחו על עצמם את העול לצרף ככל היותר משתתפים למכירה, למען עמלי התורה, מספר על מקרה מדהים שאירע עמו ביום חמישי שעבר. להלן המעשה במילים שלו (בשינויים קלים):

"יש עורך-דין בעיר סמוכה, שעבדתי אתו הרבה. הוא יהודי חם, דתי, אבל בלי כיפה. עלה לי רעיון ללכת להתרים אותו, לא יודע משום מה. מאוד התלבטתי, אבל אמרתי מה יכול להיות, בא נקפוץ.

"באתי אליו, אמרתי לו: אני לא רוצה לדבר אתך עכשיו בענייני משפטים. באתי להתרים אותך עבור החזקת תורה נטו! - 'נטו' פירושו: א'. שכל שקל הולך נטו להחזקת תורה; ב'. תורה שלומדים אותה 'נטו' - בלי הפסקות וכו'.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

כאשר ראתה שלא עונים לה, החלה להכות בדלת בכל כוחה, עד שהרבנית אמרה ל'חזון איש' - תן לי לפתוח לה, הרי ממילא תוך כמה דקות הדלת תשבר לגמרי מרוב הכאותיה...

הפשט של החזון איש בדברי חז"ל "הרהורי עבירה קשין מעבירה"

שאמרו חז"ל (יומא כט.) 'הרהורי עבירה קשין מעבירה', קאי על ההרהורים שלאחר העבירה - לחשוב מחשבות ייאוש ודומיהן, והרצה להנצל מזה ישים כל מחשבתו רק בעתיד, להמשיך ולהתעלות בדרך העבודה. אמור לה בשמי שתשכח לגמרי מהעבירות שעברה, ותתחיל הכל מחדש כתינוק שנולד, ואז ייטב לה בזה ובבא.

ואכן הדברים נכנסו בלב הנערה וחזרה למוטב, הקימה דור ישרים מבורך, יראים ושלמיים נאמנים לה' ולתורתו.

המשגיח הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל היה אומר: העבר - הרי הוא כרבו של אדם, כי ממנו ילמד ממה להיזהר ואיזו הדרך שלא יבור לו האדם. העתיד - הרי הוא כתלמיד שבו יעשה האדם רק טוב, ואילו ההווה - הרי הוא כידיד וריע, שעל האדם להתחבר עם ההווה ולפעול בו טובה הרבה.

(באר הפרשה)

ביום מן הימים פנה הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע אל אחותו הרבנית מסטייפעלע, וציווה אותה שתסגור היטב את דלתות הבית, ובשום פנים ואופן לא תפתח הדלת לאיש.

כעבור כמה רגעים באה נערה אל פתח הבית ודפקה על הדלת. כראותה שאין נענים לה, החלה להכות בדלת בכל יכולתה, עד שאמרה הרבנית ל'חזון איש' - תן לי לפתוח לה, כי בלאו הכי לא יארכו הדקות והדלת תשבר לגמרי מרוב הכאותיה. נענה ה'חזון איש': אמרי לה שתפנה אל הרב וואלף (שהיה מנהל בית החינוך לבנות באותה התקופה).

לא עברה שעה מועטת ויבוא הרב וואלף אל הקודש פנימה, וכה סיפר: ריבה זו באה בפניי לבכות על מצבה הרוחני שבכי רע הוא, וכבר נכשלה ב... ועתה לאחר שהרהרה במעשיה הסיקה בעצמה שאין עוד כל חפץ בחייה, ובכוונתה לאבד עצמה לדעת רח"ל.

אמר לו ה'חזון איש' זי"ע: לך נא אליה ואמור לה בשמי, כי מה

בחורים הבאים לישיבה לתפילת מעריב לאחר שהדליקו וברכו בביתם, ומדליקים בהיכל הישיבה, האם יכולים לברך 'שהחיינו' פעם נוספת?

Yonatan Sindel/Flash90

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

בשמו, ואילו המשנ"ב ס"ק מ"ה הביא רק את הדין הראשון, שאחר שברך בבית הכנסת לא יברך בביתו, וציין בשעה"צ לשערי תשובה וכתב "עין שם", והשמיט את הדין השני. משמע שבמכוון השמיט דין זה, מכללא דלא ס"ל. וכן ראיתי מובא בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל.

ובפרט באופן שכל הציבור בירכו בביתם, בזה כתבו הגר"ז קרליץ זצ"ל והגר"מ גרוס שליט"א שגם לדעת ה'זרע אמת לא יחזור לברך שהחיינו בהדלקת בית הכנסת. וגם מצאנו להבן איש חי פרשת וישב אות י"א שכתב שלא לחזור לברך שהחיינו בכה"ג.

שאלה: בחורי ישיבה שבאים לישיבה לתפילת מעריב לאחר שהדליקו וברכו בביתם, ומדליקים בהיכל הישיבה, האם יכולים לברך 'שהחיינו' פעם נוספת?

תשובה: כתב ה'זרע אמת' סי' צ"ו, שמי שהדליק וברך בבית הכנסת לא יחזור לברך בביתו 'שהחיינו', אך מי שהדליק בביתו וברך, חוזר ומברך 'שהחיינו' כשמדליק בבית הכנסת. וכתב דזה דומה למי שברך לעצמו ברכות התורה, ואח"כ קראוהו לעלות לספר תורה, שחוזר ומברך ברכת התורה בציבור.

והנה השערי תשובה סי' תרע"א העתיק את שני הדינים

גודל שיקול הדעת הנצרך לפני שמדברים לשון הרע בהיתר לתועלת

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

יכשל חס ושלום. כי בעת מעשה נתגבר כוח הכעס על האדם ואי אפשר להזהר בזה. על כן מאוד ישית עצות בנפשו קודם שמתחיל לספר, היאך להוציא את הענין מפיו שלא להגדיל את העוולה יותר ממה שהיא, ויכוון לתועלת..."

בהמשך, סעיף ט"ז, מעורר ה'חפץ חיים' על טעות נפוצה נוספת "שמשתבשין בו בני אדם תמיד". שכאשר שואלים אדם למה מדבר לשון הרע על רעהו, הוא משיב: "מפני שגם הוא דיבר עלי בפני פלוני ופלוני". וזו טעות גדולה מפני כמה טעמים: "אחד, שמי שסיפר לך זה, אסור מהתורה להאמינו, מפני קבלת רכילות... ואיך יהיה מותר לילך ולספר עליו מחמת זה?". והטעם השני: "דלו היא שהדבר אמת שהוא דיבר עליך, גם כן אסור מחמת זה לילך ולדבר עליו לשון הרע".

לאחר שמנה ה'חפץ חיים' את שבעת התנאים להיתר לספר לשון הרע לתועלת, הוא מעורר וכותב (סעיף ט"ו, כלל י' מהלכות לשון הרע): "ועתה ראה אחי, איך צריך שיקול גדול לזה, באיזה אופן לספר הענין. כי בעת הסיפור הוא עומד בסכנה גדולה של איסור סיפור לשון הרע, אם לא ישמור עצמו בכל הפרטים, וביותר בפרט השני והרביעי". הפרט השני הוא, שעליו לוודא שאכן מדובר בעוולה על פי דין תורה; והפרט הרביעי הוא, שלא יגדיל את העוולה יותר מכפי שהיא.

וממשיך ה'חפץ חיים' וכותב: "ופשוט דעל זה נוכל לומר 'מוות וחיים ביד לשון', ואם לא יראה לחשוב בעצמו קודם שהוא מתחיל לדבר בענין זה, באיזה אופן להוציא הדבר הזה מפיו - בוודאי

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

מה אמר הרה"ק מקארלין זי"ע לחסידיו שהפסיקו לצעוק בתפילתם?

פסחים טז

אך מעין זכור מקוה מים יהיה טהור

מלשאו בתפילתם כדרכם של חסידי קארלין. פנה אל הגה"ח ר' שלמה אטיק זצ"ל ושאלו לפשרם של דברים. הצטדק ר' שלמה לומר שדוחק הפרנסה הוא הגורם לכל זה. כעבור מספר שבועות בעת ישיבת הרבי עם חסידיו, פתח וסיפר להם על הרה"ק רבי יצחק מווארקי זי"ע שראה באחד ממסעותיו גוי המפליא מכותיו בעבדו עד כדי רציחה וגוער בו שיעבוד כראוי. ניגש הווארקער אל הגוי המוכה ושאלו - מדוע אתה ממשיך לעבוד גם בשעה שהוא מכה בך מכות חזקות כל כך? ענה העבד: הרי כל מטרת הכאתו היא כדי שאעבוד, אם אפסיק לגמרי לעבוד הרי הוא יהרגני. סיים הרבי ואמר: הנה הבורא נותן לכם את קושי הפרנסה רק כדי שתקימו קול שוועה בתפילתכם. והנה, אם לא תצעקו כראוי... ואדרבה, אם תצעקו ירווח לכם פי כמה וכמה.

(באר הפרשה)

ידוע העובדא שפעם הלך הבעש"ט הק' זי"ע בסמוך לנהר, והימים היו ימות החורף באותן עירות שהקור מתגבר מאד, ומי הנהר קפאו עד שהיה אפשר ללכת שם ביבשה בתוך הים. התלמידים ראו שהבעש"ט מתבונן במה שנעשה שם, ואחר אמר להם: ראיתם כוחה של קרירות? ראיתי אחד מן הערלים חורט על הנהר הקפוא צורת שתי וערב. והרי אין לך דבר טהור כמי הנהר - מים חיים המטהרים כל צרוע וכל זב, ואף הם עצמם אינם מקבלים טומאה (פסחים טז). - ויהי אך 'קפאו' המים, אפשר לחרוט בהם צורת טומאה חמורה. ולדין ייאמר, עד כמה יש לנו להזהר ולהשמר מ'קרירות', ועלינו להלהיב ליבנו ונפשנו ב'שלהבת אש קודש' לה' ולתורתו, ובזה נזכה לטהר ליבנו קמיה אבינו שבשמים. הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע הי"ד ביקר כמה פעמים בארה"ק. באחד מביקוריו הבחין הרבי שהאברכים פסקו

מהו ההיתר של 'דבר האבד' בחול המועד?

ותתמעט שמחתו.

ונחלקו הראשונים אם ההיתר הוא דווקא לעשיית מלאכה בצינעה, או אף בפרהסייה. וטירחה מרובה, לא התירו חכמים אף לצורך דבר האבד; ובמקרים מסוימים אסרו אף טירחה מועטה העלולה להביא לידי טירחה מרובה.

[שו"ע תקלו, א-ב, משנ"ב ה' ו' ושעה"צ א; ביאורים ומוספים דרשו, 3, 5 ו' 6]

חכמינו ז"ל התירו לטרוח ולעשות מלאכה בחול המועד לשם מניעת הפסד, המכונה בלשונם 'דבר האבד', וזאת, אף כשהפסד יוצר רק לאחר המועד; וטעם ההיתר, מפני שסיבת איסור המלאכה בחול המועד הוא מחמת הטירחה שבה, ובמטרה שלא ימעטו בשמחת המועד; ועל כן, במקום שהמלאכה נצרכת כדי למנוע הפסד, התירוה, כדי שלא יצטער המפסיד על הפסדו

מה דינו של ספק 'דבר האבד'?

בסיכוי להיווצרות הפסד, כלומר, שאם הסיכוי להפסד גבוה - מותר לעשות מלאכה למניעתו אף במקרה של ספק; אלא שאם הדבר אפשרי, יש לעשות את המלאכה בצינעה; ואם הסיכוי להפסד נמוך - אסור לעשות מלאכה למניעתו. וכך הדין גם בנוגע לספק הנוגע ל'צורך המועד', במקרה שהותרה עשיית מלאכה עבורו.

[משנ"ב תקלו, א, וביה"ל ד"ה דבר]

בהמשך לאמור: הפוסקים דנים בענין ספק 'דבר האבד', אם הוא בכלל ההיתר של עשיית מלאכה בחול המועד. ויש שתלו זאת במחלוקת הראשונים בנוגע לאיסור המלאכה בחול המועד, אם הוא מדאורייתא או מדרבנן, כלומר, ספק דאורייתא - לחומרא, וספק דאורייתא - לקולא.

אולם, לדעת המשנה ברורה אין הדבר תלוי במחלוקת זו, אלא

האם מותר להשקות את האדמה בחול המועד?

והשקאה באמצעות משאבה אוטומטית שבזמננו, אינה נחשבת כהשקאה הדורשת טירחה מרובה, ומותר להשקות באמצעותה שדות וגינות שמניעת ההשקאה מהם במועד תגרום להפסד. ובאופנים מסוימים, יתכן שאף מותר לתקן את מערכת ההשקיה בחול המועד.

[שו"ע תקלו, א-ב, ומשנ"ב ו-ז; ביאורים ומוספים דרשו, 10]

השקיית האדמה אסורה בחול המועד, אולם, במקרה שמניעת ההשקאה בכל ימי המועד תגרום לנזקים בקרקע או ביבול, מותר להשקות בהשקאה הדורשת טירחה מועטה בלבד, ואשר אינה עלולה להביא לידי טירחה מרובה.

וראה בשולחן ערוך ובמשנה ברורה, שהאריכו בידי ההשקאות השונות, כגון שאיבת מים ידנית ממאגרים של מי גשמים.

* יש אומרים שנהיגה ברכב מותרת בחול המועד רק לצורך המועד. וכשהיא לצורך המועד, הריהי מותרת אף באופן שניתן לצעוד רגלית ליעד הנסיעה; אולם, אין לתקן את הרכב בחול המועד אלא לצורך נסיעה ליעד רחוק שלא ניתן להגיע אליו רגלית. ונחלקו הפוסקים בנוגע למקרים שבהם מותר לתקן את הרכב, אם מותר לעשות כן רק ב'מעשה הדיוט', או אף ב'מעשה אומן'.
* מרבית האיסורים האסורים בשבת וביום טוב מדרבנן בלבד, מותרים בחול המועד. ובהם: רכיבה על בעלי חיים; טלטול מוקצה; ואמירה לגוי לעשות לאחר המועד מלאכה האסורה בחול המועד.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר להקציף ביצים ביום טוב?

או לטגנה. כמו כן, מותר גם להקציף ביצים ביום טוב (במקצף ידני), הגם שבכך הן הופכות מנוזל למוצק, ואין בכך איסור 'מוליד' ו'נולד', כיון שבפעולה הנעשית כחלק מההכנה לאכילה, אין איסור מוליד ונולד; כשם שמותר לבשל ביצה ביום טוב, למרות שבכך היא הופכת למוצק.

[ביאורים ומוספים תקז, 30]

טרִיפת ביצה, דהיינו, עירבוב החלבון עם החלמון והפיכתם לנוזל אחיד, אין בה משום איסור לישה בשבת, כיון שהם נחשבים גם קודם לכן כמאכל אחד, וגם - שניהם נוזליים. אולם, טריפת הביצה אסורה בשבת מדרבנן, משום 'מראית העין', כיון שהיא נראית כהכנת הביצה לבישול או לטיגון, האסורים בשבת. אבל ביום טוב, טריפת הביצה מותרת, שהרי מותר אף לבשלה,

הלוח היומי

כ"א בכסלו | רבי צבי פסח ב"ר יהודה לייב פראנק זצ"ל, ראב"ד ירושלים, בעל הר צבי, מקראי קודש, מקדש מלך ועוד

יום זה הוא יו"ט במגילת תענית ונקרא יום הר גריזים, על שבקשו הכותים מאלכסנדר מוקדון להחריב את בית אלוקינו שבירושלים ולבנותו בהר גריזים... ולא עלתה בידם, ונמסרו למיתה. (עי"ש ביומא ס"ט).

יארצייט:

- תק"ץ: רבי שמואל ב"ר יצחק הלוי יונגרייז זצ"ל, מסעטשא, בעל תורת עדות.
- תקצ"ו: רבי יעקב קופל ב"ר צבי חריף-אלטנקונשט זצ"ל, אב"ד וורבוי, בעל חידושי/דרשות יעב"ץ.
- תרט"ו: רבי יעקב מאיר ב"ר חיים פאדווא זצ"ל, מבריסק, בעל מקור מים חיים ועוד.
- תרכ"ד: רבי נפתלי ב"ר יחזקאל שרגא זצ"ל, משינאווא.
- תרפ"ד: רבי יוסף ב"ר בצלאל פרסבורג זצ"ל, אב"ד מטרסדורף, בעל תפארת יוסף.
- תש"א: רבי משה שמואל ב"ר ישראל נח בריסק זצ"ל, מבודפסט.
- תשט"ז: רבי יוחנן ב"ר ישראל פרלוב זצ"ל, מקרלין.
- תשכ"א: רבי צבי פסח ב"ר יהודה לייב פראנק זצ"ל, ראב"ד ירושלים, בעל הר צבי, מקראי קודש, מקדש מלך ועוד.
- תש"ס: רבי שלמה זלמן ב"ר משה דוד פרידמן זצ"ל, מטענקא, בעל כרם שלמה וחמד שלמה.
- תשע"ז: רבי חיים נפתלי אהרן ב"ר אריה לייבוש הלברשטאם זצ"ל, מז'מיגראד-צאנו, בעל ביכורי חיים.

יארצייט הגאון רבי צבי פסח ב"ר יהודה ליב פראנק - בעל שו"ת "הר צבי" - רבה של ירושלים

הכועס מזיק רק לעצמו!

הג"ר צבי פסח פראנק אמר: האדם מרוב כעסו מזיק לעצמו הרבה יותר משהוא חושב לעשות לחברו, מה מאושר הוא האיש היודע לעצור ברוחו שלא לשים לב לחלומות שחולמים אחרים עליו, וכבר העידו חז"ל כי אין אדם נוגע במוכן לחברו. (שביבי אור מהגרצ"פ פראנק עמ' קסח)

נשתדל להמנע מכעס ונזכור שבכעס אנו מזיקים אך ורק לעצמנו.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il